

דיני נטילת תרופות ביום כיפור

— מקורות הדינים נתבארו בסוף הגיליון —

חולה שיש בו סכנה

חולה שיש בו סכנה, דהיינו שאם לא יטול תרופות יש אף חשש סכנה, נוטל תרופות כהרגלו.

חולה שאין בו סכנה

חולה שאין בו סכנה, דהיינו שהוא נפל למשכב או חולה כל גופו [שאינו יכול לתפקד], אפי' שאין בו סכנה, מותר לו לקחת תרופות שאין בהם טעם, ואם לא יכול לבלוע בלא מים, יכול למרר מים [ע"י מלח או כמה שקיות תה ללא סוכר] ולבלוע את הכדור עם מים מרים [וישנה אפשרות נוספת לבלעו ע"י שאוסף את הרוק].

מיחושים

מי שיש לו רק מיחושים ואינו מוגדר כחולה שאין בו סכנה, אסור לו לקחת תרופות אף בלא מים, כמו שבכל שבת הדבר אסור משום רפואה בשבת [אף שבנטילת כדורים שאין בהם טעם אין איסור משום אכילה, כי זה דומה למבואר בט"ז (סי' תריב ס"ק ו)].

בליעת כדורים לחולה שאין בו סכנה

חולה שאין בו סכנה – אם אינו יכול לבלוע בלי מים, יבלע עם מים מרים.

בליעת כדורים לבריא

בריא הנוטל כדורים [שאינם של רפואה ומותר לקחתם בשבת] מותר לקחתם ללא מים, אך עם מים אסור.

בליעת כדורים עם מים מרים לבריא במקום צער כשאין חולי: נראה שאם שותים מים מרים פחות מכשיעור, ודאי אפשר להקל בזה בכל

מקום שהוא צער אף שאינו חולי, כיון שהוא גם פחות מכשיעור וגם מים מרים (כמבואר להלן).

כדורים הורמונליים (כדורי פוריות, מניעה)

מותר לקחת כדורים הורמונליים ללא מים.

ואם האשה אינה יכולה לבלוע ללא מים, הדרך הנכונה לקחת כדורים אלו היא ע"י שתכניס את הכדור עמוק בתוך או"מ [דווקא עמוק. וזה משפיע כמו בליעה בפה, ואפי' יש בזה ספיגה טובה יותר מבליעה דרך הפה. אמנם פתרון זה לא יעיל בזמן הוסת כי הדם מוציא החוצה את הגלולה ואינה נספגת].

ומי שאינה יכולה לעשות כן יש להבחין בין המקרים, ושלש דרגות בדבר:

[א] מי שחייבת לקחת את הכדור ההורמונלי, כגון אשה אחרי ניתוח קיסרי שאסור לה להיכנס להריון, שאז דינה כחולה ואם אינה יכולה לבלוע את הכדור ללא מים, מותר עם מים מרים ואף יותר מכשיעור.

[ב] במקום צער גדול אם לא תיקח את הכדור [אך אינו חולי], כגון כלות הנוטלות פרימולוט נור לדחיית הוסת, יש להקל עם מים מרים ואף יותר מכשיעור, כי דין צער גדול כחולה שאין בו סכנה [ע"י שו"ע הרב (סי' שכח ס"כ), מנחת שבת (סי' צא אות יז ואות לז, ובהשמטות שם), וע"ע בביאור הגר"א (סי' רעו ס"ה)].

[ג] במקום צער מותר ללא מים, ואם אינה יכולה לבלוע בלי מים, תיקח מים כשהם מרים פחות מכשיעור ותבלע עם הכדור [וכנ"ל כיון שיש את שני התנאים].

כדורי קשב וריכוז (ריטלין/קונצרטא)

אנשים הנצרכים לכך מאד, כגון אנשים

אך אם אינו יכול לבלוע בלי מים, באופן הנ"ל שמותר לקחת את הכדור, מותר אף עם מים מרים, ועדיף פחות מכשיעור, ואם אפשר דרך נרות – יש לעשות כן ולא לשתות מים מרים.

משאפים

דינו כמו בשבת, ומי שאינו מתפקד שדינו כחולה שאין בו סכנה שמותר לקחת משאפים בשבת, מותר לו לקחת גם ביום כיפור.

מקורות הדינים

באכילת דברים מרים יש ג' דעות:

[א] דעת הראב"ה שמותר אף לבריא לכתחילה לאוכלם.

[ב] דעת הרמב"ם שאסור לבריא לאכלו, כמבואר כ"ז בטור ובב"י (סי' תריב).

[ג] דעת השאג"א (סי' עו) שאף לחולה אסור לאכלו, כי לא נאמר דין שלא כדרך אכילה ביו"כ.

ונראה שאם שותים מים מרים פחות מכשיעור, ודאי אפשר להקל בזה בכל מקום שהוא צער אף שאינו חולי [ע"פ שני תירוצי הב"י (סי' תריב) ומשנ"ב (ס"ק טו) שיש להיזהר לכתחילה, ונראה שבכל מקום צער יש להקל בזה].

בנטילת תרופות שאין בהן טעם, אף לאוסרים לבריא לאכול דברים שאינם ראויים לאכילה, מותר לבריא לאכול תרופות משום שמבואר בט"ז (סי' תריב ס"ק ו) שבעפר מותר לכו"ע, וכדורים נחשב כמו עפר. וע"ע שו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' צז).

הנוטלים כדורים אלו כל יום, מותר לקחת תרופות אלו [מדין רפואה המותר בכל שבת] ללא מים (נתבאר באזמרה לשמך גיליון 159). ואם אינו יכול לבלוע ללא מים, כיון שזה צער גדול מותר עם מים מרים, ויש להשתדל מאד שזה יהיה גם פחות מכשיעור.

אולם מי שמתפקד גם בלי הריטלין, והריטלין הוא רק ליתר ריכוז – אסור לקחת ריטלין משום גזירת שחיקת סממנים. אולם מצד איסור אכילה אין איסור כמבואר בט"ז כיון שהוא בלי מים (כמבואר להלן), אולם עם מים מרים אסור גם משום איסור אכילה.

כדורי שינה

אנשים שלא מצליחים להירדם בלי זה, או שלוקח להם זמן רב מאד, מותר לקחת תרופות אלו [מדין רפואה המותר בכל שבת] ללא מים. ואם אינו יכול לבלוע ללא מים, כיון שזה צער גדול מותר עם מים מרים, ויש להשתדל מאד שזה יהיה גם פחות מכשיעור.

כדורי שינה שיש בהם טעם (מלטונין)

כדורי שינה שיש בהם טעם [מלטונין], יש לבלעם כשהם עטופים בנייר טישיו וכדו'.

כדורי/נרות קפאין

מצד איסור אכילה אין איסור, כמבואר להלן מדברי הט"ז שכל כדור שאין בו טעם אין בו איסור אכילה אף לבריא, אך יש בו איסור רפואה כמו בשבת. אך במצב שאם לא ייקחנו יגיע למצב שאינו יכול לתפקד, מותר לקחת בלי מים [כמבואר ברמב"ם (פכ"ב מהל' שבת ה"ה) שגם לפני שמגיע החולי שאין בו סכנה מותר לקחת לרפואה].

לתרומות והנצחות ניתן לפנות
לקו בית ההוראה במספר
0733-260-800 שלוחה 11

להפניית שאלות לרב ולקבלת
הגיליון למייל - פנו לכתובת
6191265@gmail.com

מספר הטלפון
בבית ההוראה
0733-260-800